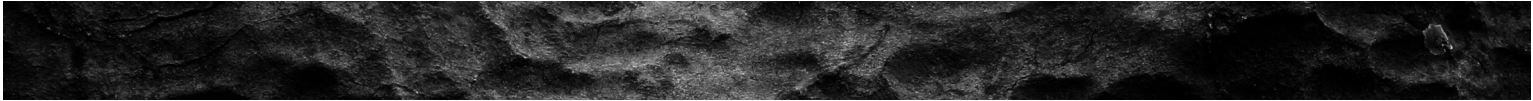

Siikaisten Santakankaan tuulivoimapuiston kasvillisuus selvitys 2022

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
Raportista	3
Selvitysalueen yleiskuvaus	3
Työstä vastaavat henkilöt	4
Tutkimusmenetelmät	5
Epävarmuustekijät	5
Tutkimusalueen kasvillisuudesta	7
Arvokkaat kasvillisuuskohteet	9
Tulokset ja päätelmät	21
Kirjallisuus	25

Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:

Vesamäki, J. & Ahlman, S. 2022: Siikaisten Santakankaan tuulivoimapuiston kasvillisuusselvitys 2022. Ahlman Group Oy.

JOHDANTO

Tämä raportti esittelee Sweco Infra & Rail Oy:n Ahlman Group Oy:ltä tilaaman Siikaisten Santakankaan tuulivoimapuiston kasvillisuusselvityksen tulokset, joiden perusteella voidaan arvioida hankkeen mahdollisia vaikutuksia kasvillisuudelle ja luontotyypeille.

Pohjan Voima Oy suunnittelee tuulivoimaloiden rakentamista Ahvenlammen alueelle. Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, sähköasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä.

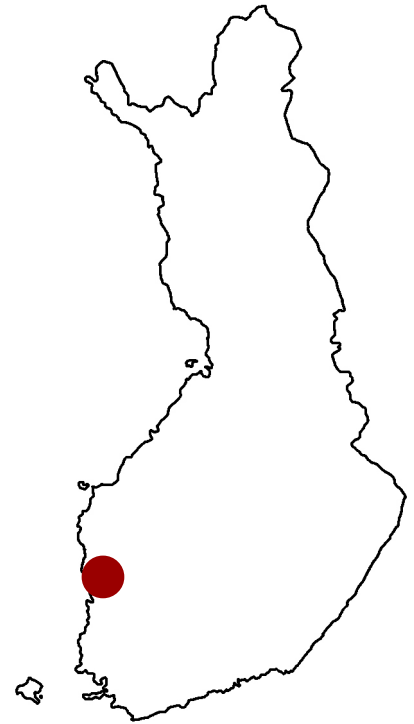
Osana hankesuunnittelua toteutettiin kasvillisuusselvitys, jonka tavoitteena oli löytää tutkimusalueella mahdollisesti olevat huomionarvoiset kasvillisuuskuviot sekä uhanalaiset lajit.

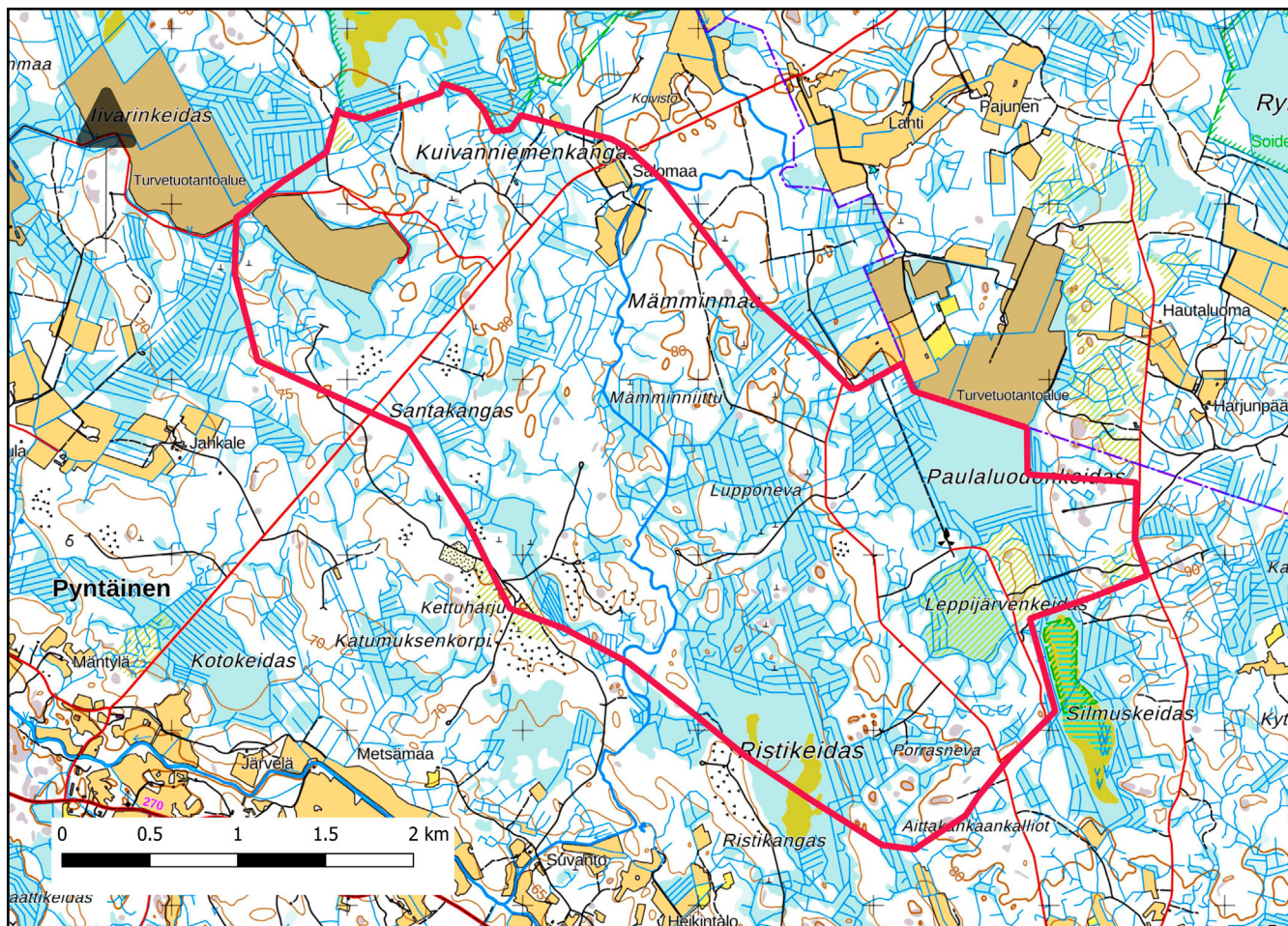
RAPORTISTA

Tässä raportissa esitetään kesä–heinäkuussa 2022 toteutetun kasvillisuusselvityksen tulokset. Raportti käsittää yleis- ja pohjatietojen lisäksi kuvaukset tutkimusmenetelmistä sekä inventointien tulokset ja maankäyttösuositukset.

SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Santakankaan suunniteltu tuulivoimapuisto sijaitsee noin yhdeksän kilometriä Siikaisten keskustan koillispuolella. Lähellä olevia paikkoja ovat lounaispuolen Pyntäinen, eteläpuolen Sammi ja pohjoispuolen Nokkosmäenkulma Kankaanpään puolella. Alue rajautuu pieneltä osin Kankaanpään kaupungin rajaan itäosassa. Tutkimusalue on noin 1 090 hehtaarin laajuinen kokonaisuus, joka levittäytyy luoteisosan Iivarinkeitaalta kaakkoispuolen Silmuskeitaan sekä lounaislaidan Kettuharjulta koillisosan Paulaluodonkeitaaseen. Alueen metsät ovat pääosin talousmetsäkäytössä olevia, minkä vuoksi hakkuualoja, taimikoita ja nuorta puustoa on runsaasti. Lisäksi valtaosa soista on ojitettu. Ainoa hieman isompi ojittamaton suo koskee eteläosan Ristikeidasta. Luoteisosassa on lisäksi turvetuotantokenttää. Järviä tai lampia ei ole, mutta alueen läpi virtaa Rynkäjoki. Kulttuuriympäristöjä edustavat pohjoisosan pienet pellot.

Kuva 1. Tutkimusalue (punainen viiva). Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2022.

TYÖSTÄ VASTAAVAT HENKILÖT

Santakankaan tuulivoimapuiston kasvillisuusselvityksen maastotöistä vastasi luontokartoittajakoulutuksen käynyt Johanna Vesämäki. Raportin laati Vesämäen lisäksi luontokartoittaja Santtu Ahlman.

TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusalueen kasvillisuutta inventointiin 23.6., 27.6., 28.6. ja 8.7., jolloin alueen potentiaalisia kohteita kierrettiin läpi. Näitä olivat ilmakuva- ja karttatarkastelun perusteella arvioidut paikat. Tausta-aineistona käytettiin muun muassa Metsäkeskuksen paikkatietoaineistoa (Metsäkeskus 2022).

Jokainen arvokas kuvio piirrettiin kartta- ja ilmakuvapohjalle ja niistä kirjoitettiin yleisluonnehdinta sekä maankäyttösuositukset. Maastotöiden aikana kirjattiin lajilistalle kaikki havaitut putkilokasvit, myös villiintyneet koriste- ja hyötykasvit. Selvityksessä käytetty nimistö on Suuren Pohjolan Kasvion (Mossberg & Stenberg 2005) mukaan.

Arvokkaiden kohteiden tietoihin on lisätty luontotyyppien uhanalaisuusluokitus (Kontula & Raunio 2018). Nämä luokitukset on merkitty punaisella luontotyyppinimikkeen oikeaan reunaan. CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä ja LC = elinvoimainen. Suojeluperusteeseen on kuvattu lyhyesti ne syyt, joiden vuoksi kyseinen alue on syytä suojella.

Arvotuksessa on käytetty kolmiportaista luokitusta seuraavasti: 1 = lakikohde, joka on säilytettävä suojeluperusteena olevan lain mukaan, 2 = arvokas alue, joka on uhanalaisuudeltaan joko äärimmäisen uhanalainen, erittäin uhanalainen tai vaarantunut, 3 = arvokas alue, joka suositetaan säilytettävän muiden syiden vuoksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi erityisen edustava luontotyyppi, nykymittakaavassa poikkeuksellisen iäkäs puusto, suuri lahopuumäärä tai muu monimuotoisuus.

EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tutkimusalue saatiin inventoitua varsin kattavasti, sillä valtaosa alueesta on runsaasti ojitettuja soita sekä tavanomaisessa metsätalouskäytössä olevia metsämaita. Siitä huolimatta jokin yksittäinen kasvilaji on saattanut jäädä löytymättä, mutta sillä ei ole kokonaisuuden kannalta merkitystä. Erityisesti loppukesän kukkijoita ei ole huomioitu, koska painoarvoa on annettu enemmän luontotyyppien määrittämiseen, eikä alueelta ole todennäköistä löytää uhanalaislajistoa.

Metsälain mukaiset luontotyypit

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto
- Seuraavat luetellut suoelinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous
 - ▶ Lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliakasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus
 - ▶ Yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus
 - ▶ Letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliakasvillisuus
 - ▶ Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot
 - ▶ Luhdat, joiden ominaispiirteitä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus
- Rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliakasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus
- Kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana
- Kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus
- Pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto

Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit

- Jalopuumetsiköt
- Pähkinäpensaslehdot
- Tervaleppäkorvet
- Hiekkarannat
- Merenrantaniityt
- Hiekkadyynit
- Katajakedot
- Lehdesniityt
- Suuret maisemapuut

Vesilain mukaiset luontotyypit

- Enintään kymmenen hehtaarin laajuinen flada, kluuvijärvi tai lähde
- Muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitseva noro tai enintään yhden hehtaarin suuruinen lampi tai järvi

TUTKIMUSALUEEN KASVILLISUUDESTA

Selvitysalue edustaa kasvillisuudeltaan keskiboreaalista metsä- ja suokasvillisuutta. Alueen metsät ovat pääasiassa metsätalouskäytössä – avohakkuualoja, taimikoita ja harvennettuja metsiä on runsaasti, mikä näkyy puuston tasaikäisyytenä. Lehtoja ei ole, vaikka etenkin selvitysalueen luoteiskulman varttuneiden ja nuorien kuusivaltaisten talousmetsien laiteilla on pienialaisia ruuhoniittyjä, joiden lajistossa esiintyy myös lehdon lajeja. Vallitsevat metsätyypit ovat pääasiassa mustikkatyypin (MT) tuoreita kankaita, mutta topografialtaan korkeammilla aloilla esiintyy myös puolukkatyypin (VT) kuivahkoja kankaita ja kalliometsiä (Vr).

Selvitysalueen suot ovat pääasiassa ojitettuja ja sen myötä turvekankaita ojitetuilla aloilla esiintyy runsaasti. Pienimmätkin kosteikot kankaiden painanteissa ovat ojitettuja tai ajourien muovaamia. Alueella esiintyy kuitenkin luonnontilaisen kaltaisia suokuvioita, joiden kasvillisuuteen ojitus ei ole merkittävästi vaikuttanut.

Tutkimusaluetta halkoo pohjois-eteläsuuntaisesti pieni Rynkäjoki, joka on hiekkapohjainen ja hitaasti virtaava paikoin meanderoiva matala joki pienine koskijaksoineen. Rynkäjoki on aikoinaan voimakkaasti perattu koko pituudeltaan ja turvetuotantoalueiden kuivatusvedet on johdettu jokeen, mikä näkyy veden humuspitoisuutena. Joki virtaa metsien suojissa, eikä tulvaniittyjä esiinny. Jokivarren kasvillisuus on tavanomaista ja melko niukkalajista rantakasvillisuutta. Majavan läsnäolosta näkyy useita vanhoja merkkejä, mutta yhtään majavan patoa ei ole. Useimmiten metsänhoitotoimet ja hakkuut on ulotettu aivan jokivarteen saakka, mutta joen itäpuolella Mämminmaan ojittamattomalla metsäalueella on säilynyt luonnonpiirteiltään edustavaa ympäristöä.

Mäntyvaltaista talousmetsää.

Turvekangasta.

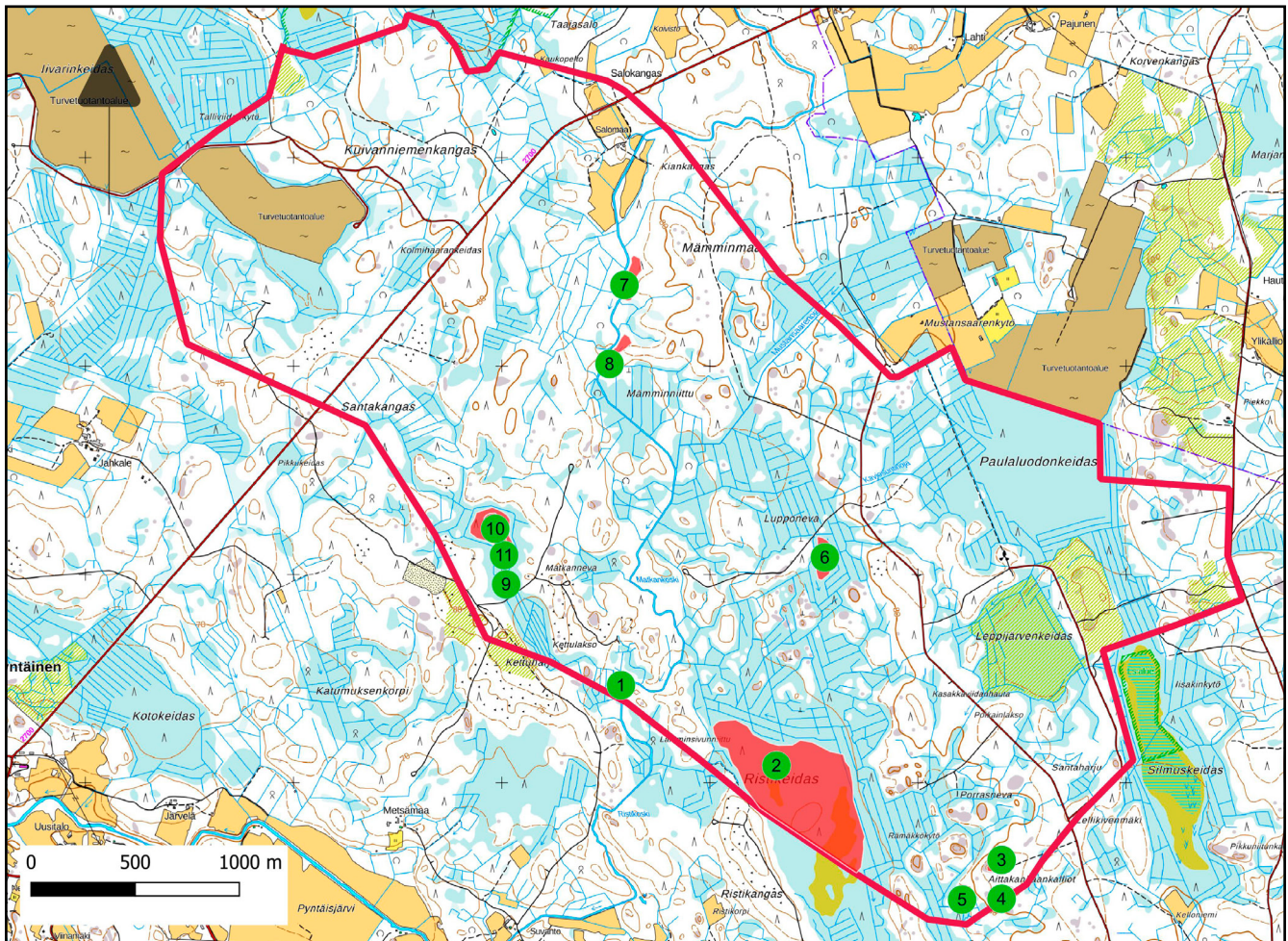
Rynkänjoen suoraa uomaa.

ARVOKKAAT KASVILLISUUSKOHTEET

Tässä osiossa esitetään tutkimusalueelta löytyneet arvokkaat kasvillisuuskuviot (kuva 2), joista kerrotaan yleiskuvauksen lisäksi suojeluperuste ja maankäyttösuositukset. Kuvausten yhteydessä olevien uhanalaisuusluokitusten selitteet ovat seuraavia: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen ja DD = arviointiin soveltumaton.

Kuva 2. Tutkimusalueen arvokkaat kasvillisuuskohteet (punaiset alueet 1–11).
Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2022.

1. Luhta (Lu)

[DD]

Kasvillisuuskuvaus:

Kuvio on vanhan joenuoman mutkaan muodostunut pienialainen luhtainen soistuma, joka on pysyvän veden vaikutuspiirissä. Kohteessa on vanha rahkoittunut ja sarakasvillisuuden valtaama pieni oja, jonka virtaus jokeen on estynyt. Luhta rajautuu hakkuualaan ja kangasmetsään, mutta sieltä johtava oja on myös rahkoittunut lähes umpeen. Tulvan aikana joen virtaus ulottuu luhtaan. Puusto muodostuu muutamista hieskoivuista ja pensaskerroksessa kasvavat virpajut ja korpipaatsamat. Kenttäkerroksessa on muun muassa viiltosaraa, viita- ja korpikastikkaa, terttualpia ja kurjenjalkaa. Pohjakerroksessa kasvaa pääasiassa haprarahkasammalta.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus: 1, koska kuvio on metsälain 10 §:n tarkoittama elinympäristö vähäpuustoinen luhta. Luhdan vesitalous on luonnontilaisen kaltainen.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajausta. Vesitalous ja pienilmasto tulee säilyttää ennallaan.

2. Keidasräme (KeR)/Kilpikoidas

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

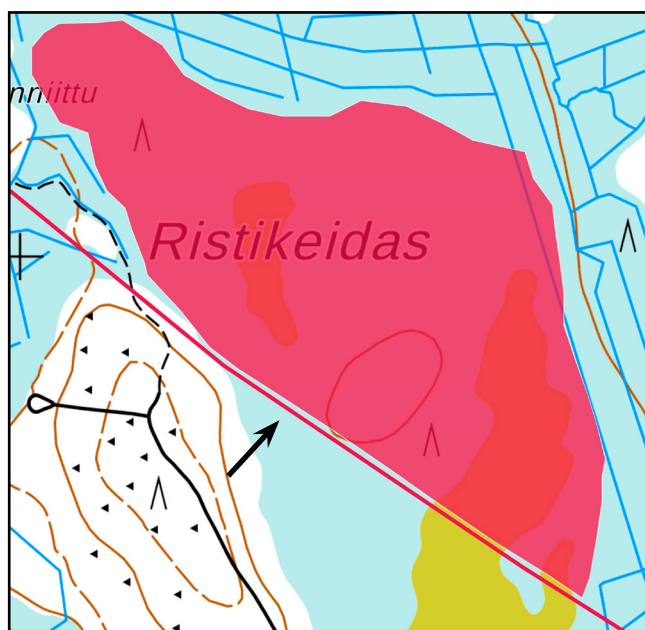
Suoyhdistelmä seudulle ominaista kilpikoidastyyppeä, mutta sisältää eri keidassuoyhdistymätyyppien piirteitä. Reunäräme suon luoteis-länsiosassa on rämekasvillisuuden vallitsemaa kanervarahkarämettä. Puusto on kitukasvuista mäntyä. Kenttäkerroksen lajeina esiintyy lähinnä kanervaa, variksenmarjaa ja muurainta. Pohjakerroksessa on rusko- ja ruskorahkasammalten lisäksi poronjäkäliä. Kermi muodostuvat samoista kasviyhdistyksistä. Luoteisosan laaja kuljualue on ombrotrofista lyhytkorsinevaa, jonka vallitseva kasvillisuus on leväkköä ja tupasluikkaa sekä paikoin mutasaraa. Pohjakerroksen sammalia ovat mm. kulju- ja vajorahkasammalet rimmissä sekä välipinnoilla mm. rusko-, rusko- ja punarahkasammalet. Itä- ja kaakospuolen reunaluisut ovat märempiä. Tyypiltään itäpuolen suo on lähinnä varsinaista sararämettä (VSR) ja keskiosassa puutonta saranevaa (VSN). Rämeen puusto on harvassa kasvavaa kitukasvuista mäntyä ja hiukan hieskoivua. Kenttäkerroksessa esiintyy tupasvillaa, jouhi- ja pullosaraa, rahkasaraa, vaivaiskoivua ja suomuurainta. Kuljut ovat pienehköjä leväkkötupasvillayhdistyksiä. Vetisiä allikoita ei esiinny, mutta paikoin on lähes kasvittomia ruoppakuljuja.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus 2, koska laajuutensa vuoksi kohde ei ole metsälain mukainen, mutta kilpikoidat on arvioitu koko maassa vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi.

Maankäyttösuositukset:

Lisäojituksia ei tule tehdä.

3. Kalliometsä (Vr)

[NT]

Kasvillisuuskuvaus:

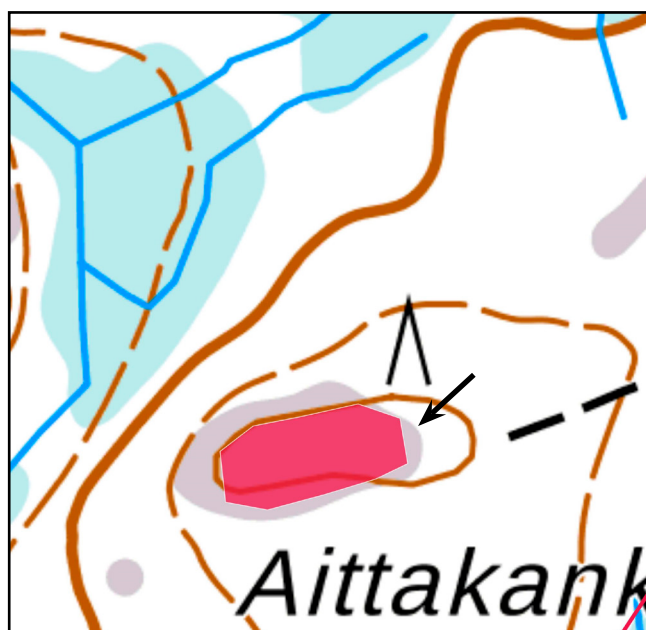
Kuvio on matalahko ja lohkareinen kalliometsä. Puusto on osittain kitukasvuista mäntyä. Varpuina esiintyy puolukkaa, kanervaa ja niukasti mustikkaa. Kalliopaljastumat ovat poronjäkälien ja kynsisammalien peitossa sekä paljaimmilla alustoilla on kalliotierasammalta. Lohkareiden väleissä on pienialaisia rämesoistumia, joita luonnehtii tavanomainen rämekasvillisuus. Pensaskerroksessa kasvaa virpajua sekä pihlajaa ja hieskoivua matalana. Varpuina on lähinnä juolukkaa, mutta myös tupasvillaa tavataan. Puusto on käsittelemätön ja lahoppuuta esiintyy. Luonnontilaa heikentää pohjoispuolella tehty harvennus, joka paikoin ulottuu kallion reunaan.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus 3, koska kohde erottuu selvästi ympäristöstään ja on luonnontilaisen kaltainen. Kalliometsät on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT) elinympäristöksi.

Maankäyttösuosituks:

Puusto tulisi jättää metsätaloustoimien ja muun tuotannollisen maankäytön ulkopuolelle.

4. Kalliometsä (Vr)

[NT]

Kasvillisuuskuvauk:

Edellisen kuvio (nro 3) eteläpuolella oleva kalliometsäkokonaisuus, jonka ominaispiirteet ja kasvillisuus ovat samanlaiset kuin kuviolla 3. Kohde on pinta-alaltaan hivenen laajempi ja varsinaiset räme-painanteet lähes puuttuvat. Painanteiden kasvillisuus on puolukkatyyppin kuivahkon kankaan (VT) kasvillisuutta; puolukkaa, kanervaa ja poronjäkäliä. Puusto on rakenteeltaan eri-ikäistä mäntyä ja paikoin hieskoivua. Pensakerroksessa esiintyy muun muassa katajaa ja pihlajaa. Puusto on käsittelemätön, mutta lahoppuuta on hyvin vähän.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus 3, koska kohde erottuu selvästi ympäristöstään ja on luonnontilaisen kaltainen. Kalliometsät on arvioitu silmälläpidettäväksi (NT) elinympäristöksi.

Maankäyttösuositukset:

Puusto tulisi jättää metsätaloustoimien ja muun tuotannollisen maankäytön ulkopuolelle.

